

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการอย่างรวดเร็ว การที่จะให้ประเทศไทยได้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ รัฐบาลได้มีการกำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของประเทศ โดยมีนโยบายอย่างชัดเจนในเรื่องของการใช้การศึกษาสร้างคน สร้างชาติ และสร้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ : ข) การจัดการศึกษาจะต้องสามารถตอบสนองต่อความต้องการของบุคคลและสังคม โดยการพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเพื่อการแข่งขัน สร้างความร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในสังคมโลก และช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจ สังคมของประเทศไทย อันจะนำไปสู่การสร้างชาติให้มั่นคงได้อย่างยั่งยืน (กระทรวงศึกษาธิการ: 2) ด้วยเหตุนี้เอง กระบวนการจัดการศึกษาเพื่อมุ่งพัฒนาศักยภาพของคนในด้านต่างๆ จึงเกิดขึ้น

ในปี พ.ศ. 2544 ได้มีการปรับเปลี่ยนหลักสูตรการศึกษาของประเทศ จากหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ที่ใช้กันอยู่เดิม มาเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยเปิดกว้างให้สถานศึกษาแต่ละแห่งนำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางการเพื่อสร้างหลักสูตรของสถานศึกษาของตนเอง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ทำให้เกิดการปรับโครงสร้างในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของ หลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งยังต้องมีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ด้วยเหตุนี้ สถานศึกษาแต่ละแห่งจึงต้องดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของตนเอง โดยกระทรวงศึกษาธิการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษาให้ดำเนินการไปได้อย่างลุล่วงตามเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้

นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วนั้น กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้ริเริ่มและจัดตั้งโครงการต่างๆ ขึ้นเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะโครงการที่มุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ซึ่งในปี พ.ศ. 2545

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำโครงการสำหรับพัฒนาทักษะของนักเรียนในทักษะด้านภาษา ทักษะทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ โดยได้จัดทำเป็นโครงการพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก โครงการ 2) มีระยะเวลาตั้งแต่ พฤษภาคม 2545 ถึง เมษายน 2548 เพื่อให้คุณภาพการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายของไทยได้รับการพัฒนาไปอย่างเต็มที่

โครงการพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 นี้ กรมสามัญกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการภายใต้โครงการเงินกู้ธนาคารโลก ซึ่งจัดขึ้นโดยมีเป้าหมายที่เน้นการพัฒนาคุณภาพกระบวนการเรียนการสอนใน 3 สาขาวิชา คือ วิทยาศาสตร์ (เคมี ชีววิทยา และฟิสิกส์) คณิตศาสตร์ และภาษาอังกฤษ โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือโรงเรียนที่มีความพร้อมในการขยายผล คือ โรงเรียนที่เป็นศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (English Resource and Instruction Center – ERIC) ในส่วนภูมิภาคทุกจังหวัด จำนวนทั้งสิ้น 80 โรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนากระบวนการ หลักสูตร และการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พัฒนาความรู้และทักษะของครู-อาจารย์ พัฒนาและผลิตสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้ง พัฒนาการเรียนรู้และตัวผู้เรียนเอง โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-centered Approach) ดังนั้น การพัฒนาอาคาร สถานที่ อุปกรณ์การศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาในด้านต่างๆ ตามแนวทางการพัฒนานี้ จึงได้พัฒนามาเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง (Self Access Center) โดยเป็นศูนย์กลางสำหรับศึกษา ค้นคว้า ฝึกทักษะและแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่มสาระ ทั้งนี้ สำหรับวิชาภาษาอังกฤษ ได้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษ (Student English Access Room) เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถานศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : 2)

เนื่องด้วย ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางที่มีความสำคัญต่อการสื่อสารเป็นอย่างมาก เพราะปัจจุบันเป็นยุคของข้อมูลข่าวสาร (Information Society) ที่ไร้พรมแดนนั้น รวมทั้งภาษาอังกฤษเป็นภาษาสากลที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารกันในสังคมโลก (อนุควร เครือมาก 2546 : 2) ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐาน จึงได้กำหนดให้ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาที่มีการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน อีกทั้ง วิชาภาษาอังกฤษยังเป็นวิชาพื้นฐานหนึ่งที่สำคัญต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งบุคคลที่ต้องการศึกษาต่อจะต้องมีทั้งทักษะ

ทางการใช้ภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี คือ ต้องมีทักษะทางการอ่าน และทักษะทางการติดต่อสื่อสาร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการนำภาษาอังกฤษไปใช้เพื่อการเรียนรู้ต่อไป

แม้ว่าในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยได้รับการพัฒนาไปบางส่วนก็ตาม แต่ส่วนใหญ่ยังไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ตามหลักสูตร นักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถนำความรู้ภาษาอังกฤษที่ได้เรียนไปใช้ในการฟัง การพูด อ่านและเขียนได้ถูกต้อง ถึงแม้ว่านักเรียนจะใช้เวลาในการเรียนภาษาอังกฤษเป็นเวลาหลายปีก็ตาม ก็ยังไม่สามารถพัฒนาทักษะทางด้านภาษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเรียนต่อในระดับที่สูงขึ้น นักเรียนเหล่านั้นก็ไม่สามารถอ่านตำราเรียน เอกสาร วารสารต่าง ๆ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เขียนเป็นภาษาอังกฤษได้เข้าใจอย่างแท้จริง (สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติกำจร 2538 : 1 และ ลดาวัลย์ จันทรักษ์ 2529 : 3) ด้วยเหตุนี้ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจึงมุ่งเน้นที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยเน้นที่ผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง และให้ผู้เรียนฝึกการใช้ภาษา รวมทั้งทำกิจกรรมการใช้ภาษาอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับจุดประสงค์ของการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ที่กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ทุนสนับสนุนในการจัดตั้งขึ้นในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการดำเนินการโครงการพัฒนาการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 ได้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษนั้น ได้จัดตั้งครบถ้วน 80 โรงเรียนทั่วประเทศ พร้อมทั้ง ได้เปิดบริการให้นักเรียนได้เข้าใช้ห้องศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษ แล้วตั้งแต่ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยเป้าหมายของการนำศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษคือ การสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น รวมทั้ง มุ่งพัฒนาให้นักเรียนให้ได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์จากการลงมือปฏิบัติจริง (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 : 3)

การดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลายระยะที่ 1 มีกำหนดสิ้นสุดโครงการในวันที่ 30 เมษายน 2548 ดังนั้น เพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาของประเทศในระยะต่อไปได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้จัดให้มีการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาในระยะที่ 1 โดยมุ่งหวังที่จะได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการพิจารณา วางแผน ปรับปรุง และขยายผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศให้มีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจาก

ผลการติดตามและประเมินพบประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญยังไม่ประสบผลสำเร็จ การจัดทำแผนการเรียนของครูไม่ครบถ้วน การระบุนผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไม่ถูกต้อง และไม่สามารถประยุกต์การอบรมที่ได้รับมาใช้ในการจัดแผนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนด (สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2548 : 77 – 79) รวมทั้ง นักเรียนมีผลการเรียนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาอังกฤษต่ำกว่า ระดับ 3

จากข้อมูลผลการดำเนินงานของศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษดังกล่าว รวมทั้งการเปิดให้บริการและส่งเสริมด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลาประมาณ 2 ปี แล้วนั้น โครงการดังกล่าวยังไม่มีกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่นำศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองมาเป็นองค์ประกอบหนึ่งสำหรับการเรียนการสอนอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น เพื่อเป็นการสนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า รวมทั้งส่งเสริมให้เกิดประสิทธิผลในการจัดการเรียนการสอนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงเห็นว่า หากมีการกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์ที่เป็นรูปธรรม ชัดเจน จะส่งผลให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายรับทราบมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนหรือการจัดบริการของศูนย์ที่เป็นที่เข้าใจตรงกัน อันจะนำไปสู่การปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในครั้งนี้ขึ้น โดยหวังว่า มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นในครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนสามารถนำไปใช้เพื่อการประเมินตนเองสำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง และนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของตนเองให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบการวิจัยและพัฒนา มุ่งพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะครอบคลุม 3 มาตรฐาน คือ

3.1.1 มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า

3.1.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ

3.1.3 มาตรฐานด้านผลผลิต

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ในการวิจัย ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐาน หรือผู้เชี่ยวชาญด้านศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง

กลุ่มที่ 2 ผู้บริหาร ครู หรือผู้ที่เกี่ยวข้องหรือรับผิดชอบศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มที่มีคุณภาพสูงและกลุ่มที่มีคุณภาพต่ำ

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัย ประกอบด้วย

กลุ่มที่ 1 ศึกษานิเทศก์ หรือครูที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ผู้เกี่ยวข้องที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ด้านศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง โดยใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จำนวน 20 คน

กลุ่มที่ 2 รองผู้อำนวยการโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ และครูที่ได้รับมอบหมายให้ดูแลศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (SEAR) ประจำโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง โดย

ใช้วิธีเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากโรงเรียนศูนย์การศึกษานู๋ ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเองทั่วประเทศทั้งสิ้นจำนวน 80 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน รวม 240 คน

กลุ่มที่ 3 โรงเรียนศูนย์การศึกษานู๋ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ซึ่งทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง โดยพิจารณาจากผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาที่ 1 ดังนั้น จึงได้โรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาที่ 1 อยู่ในระดับสูง จำนวน 10 โรงเรียน และโรงเรียนกลุ่มที่มีผลการเรียนของนักเรียนวิชาภาษาอังกฤษและผลการติดตามและประเมินผลโครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะเวลาที่ 1 อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 10 โรงเรียน

4. กรอบความคิดในการวิจัย

การพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การศึกษานู๋ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นี้ ผู้วิจัยอาศัยกรอบความคิดการจัดการเรียนการสอนในเชิงระบบ (สงัด อุทรานันท์ 2526 : 22 และ สิริวรรณ ศรีพหล 2537 : 29) ที่ได้แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบหลัก คือ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต โดยในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด คือ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย หลักสูตร นักเรียน ครู และสิ่งแวดล้อมทางการเรียน (2) กระบวนการ ประกอบด้วย การพัฒนาและการประเมิน การวัดและการประเมินผล และ (3) ผลผลิต ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจของผู้เรียน พฤติกรรมของผู้เรียน

สำหรับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษที่นิยมใช้กันแพร่หลายนั้น ประกอบด้วย 4 รูปแบบ คือ (1) วิธีสอนแบบไวยากรณ์และแปล เน้นทักษะด้านการอ่าน (2) วิธีสอนแบบตรง โดยการให้เจ้าของภาษาเป็นผู้สอน เน้นทักษะด้านการพูด (3) วิธีการสอนแบบฟัง – พูด และ (4) วิธีสอนภาษาตามแนวทางการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร โดยทั้ง 4 รูปแบบ นี้ เป็นการเรียนการสอนที่ใช้การฝึกทักษะ เน้นการฝึกปฏิบัติจริง โดยให้นักเรียนแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง (สุมิตรา อังวัฒนกุล 2540 : 473 และ สุทธิรัตน์ รุจิเกียรติ์กัจจ 2538 : 7)

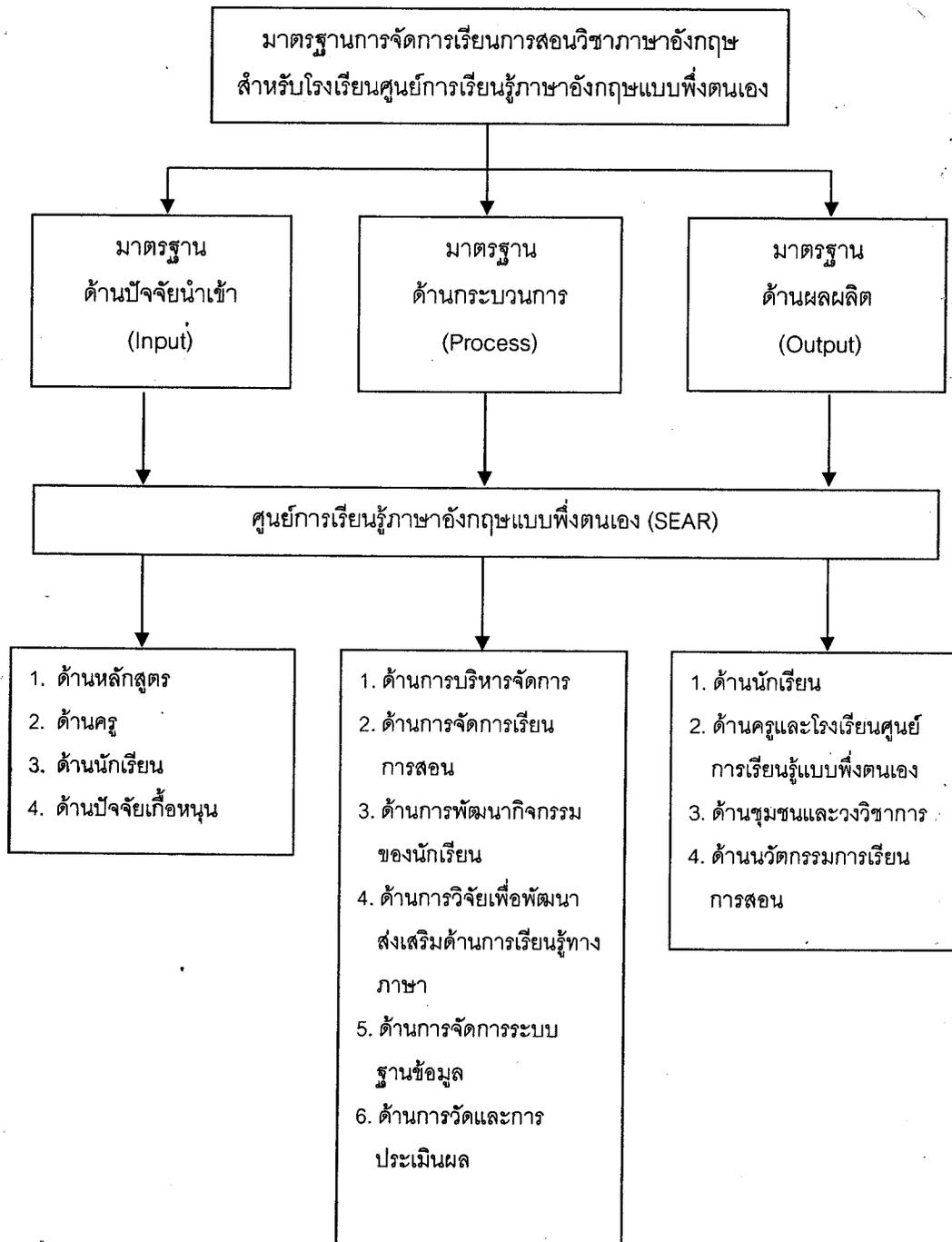
เนื่องจากมาตรฐาน จะประกอบด้วยกัน 2 ส่วน คือ ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ (สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา 2545 : 63) โดยตัวบ่งชี้ (index) คือ ตัววัดชนิดหนึ่งซึ่งหมายถึงสารสนเทศ

ที่บอกจำนวนปัจจัยนำเข้า และผลผลิต รวมทั้งผลการดำเนินงานในมิติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร การเรียนการสอน กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ บริการ และองค์กรโดยรวม (ผลลัพธ์) และเกณฑ์ คือ สิ่งที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ตัดสินใจหรือเปรียบเทียบคุณภาพของผลลัพธ์ต่าง ๆ หรือผล ความสำเร็จของการดำเนินงาน และเพื่อประเมินคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือตรวจสอบเพื่อเป็น ที่ยอมรับของบุคคลที่เกี่ยวข้องในช่วงเวลานั้น ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้ใช้รูปแบบเกณฑ์ คือ Point system ซึ่งระบบนี้เป็นการกำหนดระดับคะแนนไว้เป็นแต้ม หรือเป็นช่วงเพื่อกำกับการประเมิน (รายละเอียดแสดงในบทที่ 2 ตอนที่ 1 : 3.1.2)

จากการประมวลแนวคิด หลักการและเหตุผลต่างๆ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาตรฐานการ จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยได้แบ่งมาตรฐานเป็น 3 ด้าน (ดังแสดงรายละเอียดใน บทที่ 2 ตอนที่ 1) มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 4 องค์ประกอบ คือ
 - 1.1 ด้านหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ : ภาษาอังกฤษ
 - 1.2 ด้านครู
 - 1.3 ด้านนักเรียน
 - 1.4 ด้านปัจจัยเกื้อหนุนหรือสิ่งแวดล้อมทางการเรียน ประกอบด้วย สื่อการเรียน การสอนเสริม และแหล่งวิทยาการต่างๆ
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ (Process) 6 องค์ประกอบ คือ
 - 2.1 ด้านการบริหารและการจัดการ
 - 2.2 ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 2.3 ด้านการพัฒนากิจกรรมของนักเรียน
 - 2.4 ด้านการวิจัยเพื่อการพัฒนาส่งเสริมด้านการเรียนรู้ทางภาษา
 - 2.5 ด้านการจัดการระบบข้อมูล
 - 2.6 ด้านการวัดและการประเมินผล
3. มาตรฐานด้านผลผลิต (Output) 4 องค์ประกอบ คือ
 - 3.1 ด้านนักเรียน
 - 3.2 ด้านครูและโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง
 - 3.3 ด้านชุมชนและวงวิชาการ
 - 3.4 ด้านนวัตกรรมการเรียนการสอน

นอกจากกรอบความคิดที่กล่าวข้างต้นแล้ว ศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเองวิชาภาษาอังกฤษ ภายใต้โครงการพัฒนาคุณภาพการมัธยมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 (โครงการเงินกู้ธนาคารโลก) พ.ศ. 2545 - 2548 ได้กำหนดยุทธศาสตร์ และขอบเขตการติดตามประเมินผลโครงการ (ดังแสดงรายละเอียดในบทที่ 2 ตอนที่ 2) ซึ่งผู้วิจัยได้นำกรอบความแนวคิดข้างต้นมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ควบคู่กับยุทธศาสตร์ และขอบเขตการติดตามประเมินผลโครงการดังกล่าว และสรุป มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังแสดงในแผนภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบความคิดการพัฒนามาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

5. นิยามศัพท์

5.1 **มาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ** หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับสภาพความพร้อมที่ควรจะเป็นของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ แบ่งเป็นมาตรฐานเป็น 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านปัจจัย มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน และมาตรฐานด้านผลผลิต โดยแต่ละมาตรฐานประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์

5.2 **มาตรฐานด้านปัจจัยนำเข้า** หมายถึง องค์ประกอบที่สำคัญต่อระบบการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบคือ หลักสูตร ครู นักเรียน และปัจจัยเกื้อหนุน ซึ่งเป็นสิ่งที่สนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ เช่น อาคารสถานที่ สื่อ วัสดุและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

5.3 **มาตรฐานด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน** หมายถึง องค์ประกอบในด้านการดำเนินการที่นำเอาปัจจัยนำเข้ามาปฏิสัมพันธ์กัน โดยมีองค์ประกอบคือ การบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน การพัฒนากิจกรรมของนักเรียน การวิจัยเพื่อการพัฒนาส่งเสริมด้านการเรียนรู้ทางภาษา การจัดระบบฐานข้อมูล การวัดและการประเมินผล

5.4 **มาตรฐานด้านผลผลิต** หมายถึง องค์ประกอบในด้านผลที่เกิดขึ้นหลังจากกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยมีองค์ประกอบคือ ผู้เรียน ครูและโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้แบบพึ่งตนเอง ชุมชนและวงวิชาการ นวัตกรรมการเรียนการสอน

5.5 **ศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (Student English Access Room : SEAR)** หมายถึง ศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง ที่จัดตั้งขึ้นโดยโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

5.6 **โรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง** หมายถึง โรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (English Resource and Instruction Center – ERIC) และได้รับการคัดเลือกให้จัดตั้งเป็นศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพึ่งตนเอง (SEAR) โดยโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ระยะที่ 1

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการพัฒนาและประเมินตนเองสำหรับโรงเรียนศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพืงตนเอง ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปรับมาตรฐานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

6.2 เป็นต้นแบบในการจัดทำมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนที่กำลังจะจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพืงตนเอง เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา

6.3 เป็นแนวทางในการนำมาตรฐานการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ไปพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน และการสร้างนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยนำศูนย์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษแบบพืงตนเองมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด